

Multikulturalizm insanların həyat tərzini

Xuraman İsmayılqızı

Bakıda keçirilən V Ümumdünya Mədəniyyətlərarası Dialoq Forumunda çıxış edənlər Azərbaycanın dövlət siyasətinin mühüm elementlərindən olan multikulturalizmin, tolerantlığın siyasi sabitlik üçün başlıca amil olduğunu bildirdilər.

Multikulturalizm dini radikalizmlə, irqi ayrı-seçkiliklə mübarizədə alternativini olmayan ən kəsərli vasitədir. Azərbaycanda yaşayan, hansı millətə məxsusluğundan asılı olmayaraq hər bir vətəndaşın hüquqları qorunur, vicdan azadlığı təmin edilir. Əsrlərdən bəri xalqların birgəyaşayış qaydalarının mövcud olduğu ölkəmizdə bütün dinlərə, dillərə hörmətlə yanaşılır, ksenofobiya hallarına yol verilmir. Azərbaycanda “Multikulturalizm İli”, “İslam Həmrəyliyi İli” elan olunması tarixi irsimizi, kökümüzü və dünyaya açıq olduğumuzu nümayiş etdirən, rəmzi mənə daşıyan addım idi. “Bizim üçün multikulturalizm həm də siyasətimizin mühüm elementlərindəndir. Azərbaycanda multikulturalizm üzrə beynəlxalq mərkəz yaradılıb. Biz bu dəyərləri təşviq edirik və multikulturalizmin böyük gələcəyinin olduğunu nümayiş etdiririk. Bilirik ki, bu mövzu ilə bağlı müxtəlif fikirlər var. Ancaq hesab edirəm ki, bizim forum və bu mövzuda Azərbaycanda və dünyanın digər yerlərində təşkil olunan çoxsaylı beynəlxalq tədbirlər multikulturalizm dəyərlərinin təşviqi ilə bağlı səylər göstərdiyimizi aydın nümayiş etdirir” söyləyən cənab İlham Əliyevin vurğuladığı kimi Azərbaycan çoxsaylı beynəlxalq təbirlərə ev sahibliyi edir. Ümumdünya Mədəniyyətlərarası Dialoq Forumu, Dünya Dini Liderlərinin Forumu, Bakı Humanitar Forumu, Bakı Qlobal Forumu kimi mühüm tədbirlər dünya ictimaiyyətinin diqqətini mühüm məsələlərin müzakirə olunduğu ölkəmizə yönəldir. Öz işini yenidən başa çatdıran V Ümumdünya Mədəniyyətlərarası Dialoq Forumunun məntiqi nəticəsi bu idi ki, mədəniyyət və dinlərarası münasibətlərin, iqtisadi əməkdaşlıq və təhlükəsizlik məsələlərinin həllində dialoq zəruridir. Bunun ən vacib amili multikulturalizmdir. Dünya siyasətinin aktual problemlərinin müzakirəsi üçün Avropa ilə Asiya arasında yerləşən Azərbaycanın seçilməsi də təsadüfi deyil. Forum çərçivəsində keçirilən plenar iclaslarda da dünyada əmin-amanlığın bərqərar olması üçün maraqlı fikir mübadiləsi aparıldı, insanları narahat edən, fəlakətlərlə nəticələnən problemlərin aradan qaldırılması üçün təkliflər səsləndirildi.

Müxtəlif ölkələrdə baş verən münaqişələr zamanı yurd yerlərini tərk etməyə məcbur qalan miqrantların acı taleyi ilə bağlı “Miqrasiya, yerdəyişmə və insan təhlükəsizliyi” adlı üçüncü plenar iclasda çıxış edən sessiyanın moderatoru, Konventri Universitetinin Sülh, Etimad və Sosial Münasibətlər Mərkəzinin direktoru, professor Maykl Hardi artıq qlobal prosesə çevrilən miqrasiya nəticəsində yaranan çoxsaylı miqrantların üzləşdiyi çətinliklərdən söz açaraq bildirdi ki, bu cür humanitar tədbirlərdə, mədəniyyətlərarası dialoq prosesində miqrasiya ilə bağlı problemlər də nəzərdən keçirilməlidir. Plenar iclasda əsas məruzəçi kimi çıxış edən Monteneqronun daxili işlər naziri Mevludin Nuhodziç miqrasiya prosesinin siyasi və iqtisadi baxımdan deyil, həm də sosial münasibətlər kontekstində müzakirəsinin aktuallığını diqqətə çatdırdı. Bildirildi ki, insanların ölkələrindən kütləvi axını ilə səciyyələnən miqrasiya proseslərində mühacirlərin təhlükəsizliyi təmin olunmalı, hüquqları qorunmalıdır.

Azərbaycan Respublikası Dövlət Miqrasiya Xidmətinin rəisi Vüsal Hüseynov hazırda tarixdə heç bir zaman müşahidə olunmayan sayda miqrantların olmasını humanitar fəlakət adlandırdı. Ermənistanın təcavüzkar siyasəti, Azərbaycan ərazilərinin işğalı nəticəsində yüz minlərlə soydaşımızın öz torpaqlarında məcburi qaçqın, köçkün olduğunu diqqətə çatdıran Vüsal Hüseynov bildirdi ki, Azərbaycan adambaşına düşən qaçqın və köçkünlərin sayına görə dünyada birincidir. Nüfuzlu beynəlxalq təşkilatların qəbul etdiyi qətnamələrə məhəl qoymayan Ermənistanın işğalçılıq siyasətini davam etdirməsi azərbaycanlıların doğma evlərinə qayıtmasını əngəlləyir. 27 ildir ki, evlərinə qayıdacağı günü gözləyən azərbaycanlıların məskunlaşması üçün şərait yaradılsa da, torpaq həsrətli insanların istəkləri ürəklərində qalır. Miqrasiyaya problem yaradan deyil, bütünləşdirici amil kimi baxmağı təklif edən məruzəçilər bildirdilər ki, ərazi münaqişələri ilə bağlı yaranan mühacirlərin bilik və bacarığından istifadə etməklə yeni ideya və təşəbbüslərin yaranmasına da nail olmaq mümkündür. Qeyd olundu ki, 1970-ci illərdə miqrasiya əsasən orta gəlirli ölkələrdən inkişaf etmiş ölkələrə istiqamətlənirdisə, hazırda dünyada baş verən siyasi hadisələrə uyğun olaraq miqrasiyaya təsir edən amillər, yanaşmalar prosesin mahiyyətini də dəyişib. Hazırda dünyada 65 milyondan çox miqrant vardır ki, onların 25 milyonu qaçqınlardır. Münaqişələrlə yanaşı, təbii fəlakətlər üzündən ölkəsini tərk edənlərin sayı artmaqdadır. Hər il orta hesabla 25 min miqrant təbii fəlakətlərin qurbanı olur. İnsanların tale məsələsi olan miqrasiyanın tənzimlənməsi üçün xalqlar, dövlətlərarası münasibətlər gücləndirilməli, kütləvi köçün, insan axınlarının qarşısı alınmalıdır. Dünyada sülh və bərabərliyin, qarşılıqlı anlaşmanın əldə olunmasında mədəni müxtəliflik üçün ictimai dəstək, multikulturalizm zamanın çağırışı kimi hamını düşündürməlidir.

Miqrant böhranı daha çox Avropa dövlətlərində yaşanır.

Xarici qüvvələrin müdaxiləsi nəticəsində yaranan münaqişələr miqrantların yaranmasının başlıca səbəbidir. Bu müdaxilələr nəticəsində şəhərlər dağıdılır, yüz minlərlə insan həlak olur. İnsanlar canlarını qurtarmaq üçün Avropaya pənah aparırlar. Çox təəssüf ki, Avropada bəzi hallarda onları tikanlı məftil, qəfəs gözləyir.

Bəzi ölkələrdə “Müsəlmanlara stop” kampaniyası belə aparılır. Nəticədə planetimiz üçün zəruri olan sivilizasiyalararası münasibətlərə çox böyük zərbə vurulur. Bu əlaqələrin möhkəmlənməsi üçün isə mədəniyyətlərarası dialoqlar gücləndirilməli, multikulturalizm hər bir dövlətin siyasətində əsas prinsip kimi diqqətdə saxlanılmalıdır. “Miqrant böhranı Qərb ölkələrində radikal partiyaların xeyrinə işləyir, onlar daha çox səs toplayırlar. Bu, ilk növbədə, onu göstərir ki, cəmiyyət artıq onlara daha böyük dəstək verir, eyni zamanda, əgər gələcəkdə bu meyil davam etsə bu partiyalar hakimiyyətə gələcəklər, - ondan sonra onların siyasətinin nədən ibarət olacağı heç kəs üçün sirr deyil, - beləliklə, sivilizasiyalararası qarşıdurma dərinləşəcək. Bizim cəmiyyətimiz bütün bu reallıqları bilməlidir. Artıq həm yaşadığımız bölgə, həm dünya dəyişib. Biz də öz siyasətimizi buna uyğun şəkildə aparmalıyıq” söyləyən cənab İlham Əliyev Forumdakı çıxışı ilə dünya ictimaiyyətinə bir daha müraciət etdi: “Bizim dialoqa ehtiyacımız var.”